

|                                                                                                                   |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>WSTĘP</b>                                                                                                      | 7  |
| <b>ROZDZIAŁ 1</b>                                                                                                 |    |
| <b>OSOBA NIEPEŁNOSPRAWNA INTELEKTUALNIE – CO TO OZNACZA?</b>                                                      | 9  |
| 1.1. Problem nazewnictwa                                                                                          | 10 |
| 1.2. Klasyfikacje niepełnosprawności intelektualnej                                                               | 14 |
| 1.3. Istota upośledzenia                                                                                          | 18 |
| 1.4. Konsekwencje ujmowania niesprawności intelektualnej w opiece i wychowaniu                                    | 24 |
| <b>ROZDZIAŁ 2</b>                                                                                                 |    |
| <b>OBLICZA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI INTELEKTUALNEJ W OKRESIE DORASTANIA</b>                                             | 28 |
| 2.1. Charakterystyka stadium adolescencji                                                                         | 29 |
| 2.1.1. Zmiany biologiczne i ich wpływ na zachowanie dorastających                                                 | 29 |
| 2.1.2. Rozwój potrzeby seksualnej                                                                                 | 32 |
| 2.1.3. Emocjonalność nastolatków                                                                                  | 34 |
| 2.1.4. Kontakty społeczne dorastających                                                                           | 36 |
| 2.1.5. Samoświadomość i samoocena młodzieży                                                                       | 39 |
| 2.2. Specyfika problemów dorastania w kontekście niesprawności intelektualnej                                     | 42 |
| 2.3. Potrzeby społeczne i emocjonalne dorastających z ograniczoną sprawnością intelektualną                       | 46 |
| 2.4. Samoocena dorastających z niepełnosprawnością intelektualną                                                  | 49 |
| <b>ROZDZIAŁ 3</b>                                                                                                 |    |
| <b>PRZESTRZEŃ ŻYCIOWA MŁODZIEŻY Z OGRANICZONĄ SPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ</b>                                       | 54 |
| 3.1. Przestrzeń życiowa jednostki w kontekście niepełnej sprawności intelektualnej                                | 57 |
| 3.2. Psychologiczna sytuacja rodzinna osób niepełnosprawnych intelektualnie                                       | 61 |
| 3.3. Przestrzeń społeczna dorastających z niesprawnością intelektualną                                            | 69 |
| <b>ROZDZIAŁ 4</b>                                                                                                 |    |
| <b>SPECYFIKA KSZTAŁTOWANIA SIĘ TOŻSAMOŚCI NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE ADOLESCENTÓW</b>                       | 75 |
| 4.1. Tożsamość – rozwój i znaczenie                                                                               | 76 |
| 4.2. Specyfika kształtowania się tożsamości osób niepełnosprawnych                                                | 79 |
| 4.2.1. Pytanie o kryzys tożsamości w obliczu ograniczonej sprawności intelektualnej                               | 82 |
| 4.3. Rola rodziców i wychowawców w kształtowaniu się poczucia tożsamości niesprawnych intelektualnie adolescentów | 87 |

## **ROZDZIAŁ 5**

### **SEKSUALNOŚĆ I TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA DORASTAJĄCYCH**

|                                                                                              |           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ . . . . .</b>                                         | <b>96</b> |
| 5.1. Tożsamość płciowa i jej kształtowanie . . . . .                                         | 97        |
| 5.2. Potrzeby seksualne i związki seksualne osób niesprawnych intelektualnie                 | 100       |
| 5.3. Edukacja seksualna dorastających z ograniczoną sprawnością intelektualną . . . . .      | 107       |
| 5.4. Rodzice i wychowawcy wobec seksualności osoby niepełnosprawnej intelektualnie . . . . . | 112       |

## **ROZDZIAŁ 6**

### **PROBLEMY DORASTAJĄCYCH Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ . . . . .**

|                                                                                                        |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 6.1. Sytuacje trudne i ich konsekwencje w życiu nastolatków niepełnosprawnych intelektualnie . . . . . | 120 |
| 6.2. Zachowania agresywne dorastających – czy to przejaw upośledzenia? . . . . .                       | 124 |
| 6.3. Dlaczego autoagresja? . . . . .                                                                   | 130 |
| 6.4. Zaburzenia emocjonalne jako skutek doświadczanych trudności . . . . .                             | 135 |

### **ZAMIAST ZAKOŃCZENIA – PRZESŁANIE DLA RODZICÓW I WYCHOWAWCÓW . . . . .**

### **BIBLIOGRAFIA . . . . .**